

Behandeling van psoriasis met methotrexaat

In overleg met uw dermatoloog heeft u besloten om voor de behandeling van uw psoriasis methotrexaat te gaan gebruiken. In deze folder leest u hoe dit middel werkt en wat de bijwerkingen (kunnen) zijn.

Rijnstate

*Neem altijd uw
verzekeringsgegevens
en identiteitsbewijs mee!*

Wat is methotrexaat?

Methotrexaat (MTX) is een geneesmiddel in de vorm van tabletten van 2,5 mg. Methotrexaat wordt al sinds 1954 gebruikt voor de behandeling van psoriasis. Bij psoriasis is de aanmaak van huidcellen sterk verhoogd. Methotrexaat is een geneesmiddel dat de aanmaak van cellen juist remt. Daarnaast werkt het ontstekingsremmend. Dit is ook van belang, omdat ontstekingsprocessen bij psoriasis een grote rol spelen.

Voor wie is methotrexaat geschikt?

Methotrexaat wordt gebruikt bij patiënten met een zeer uitgebreide en ernstige vorm van psoriasis, bij wie lokale therapie onvoldoende werkt (bijvoorbeeld zalven en crèmes en/of lichttherapie. Verder wordt methotrexaat ook gebruikt bij de behandeling van gewrichtsklachten, die door psoriasis of door een reumatische aandoening worden veroorzaakt.

Wanneer mag u methotrexaat niet gebruiken?

U mag geen methotrexaat gebruiken als u:

- zwanger bent;
- een zwangerschapswens heeft (dat geldt zowel voor mannen als vrouwen);
- een bloedziekte of ernstige bloedarmoede heeft;
- een actieve maagzweer heeft;
- een leverziekte heeft;
- ernstige nierfunctiestoornissen heeft;
- veel alcohol gebruikt;
- een acute infectie heeft;
- kanker heeft;
- in het verleden arsenicum heeft gebruikt.

In sommige gevallen kan op deze regels een uitzondering worden gemaakt, maar alleen onder intensieve controle en begeleiding van een dermatoloog.

Hoe effectief is methotrexaat?

Methotrexaat werkt erg goed bij psoriasis. Bij zeventig tot negentig procent van de patiënten verdwijnen vrijwel alle psoriasisplekken als ze alleen methotrexaat innemen. In combinatie met lokale behandelingen zijn de resultaten nog beter. Om te kunnen beoordelen of methotrexaat goed werkt bij u, moet u de methotrexaat minimaal drie maanden slikken. Als de psoriasis na drie maanden niet minder is geworden, werkt methotrexaat niet bij u en stoppen we met de behandeling.

Hoe wordt methotrexaat gebruikt?

Methotrexaat bestaat in tabletvorm en als injectie. Vrijwel altijd kiest de dermatoloog voor een behandeling met tabletten.

Er zijn twee schema's mogelijk voor inname:

- u neemt één keer per week een éénmalige dosis. U neemt alle tabletjes in één keer in.
- u neemt de methotrexaat drie keer per week met een tussentijd van twaalf uur. Als u bijvoorbeeld zes tabletjes per week moet slikken, neemt u op woensdagochtend om 8.00 uur twee tabletjes in, om 20.00 uur 's avonds twee tabletjes en op donderdagochtend om 8.00 uur weer twee tabletjes. Natuurlijk kunt u andere dagen en tijden aanhouden.

De tabletten kunt u het beste tijdens de maaltijd innemen, maar niet met melk. De wekelijkse dosering verschilt van patiënt tot patiënt. De dermatoloog stelt regelmatig de dosering bij, afhankelijk van de toestand van de huid en het optreden van bijwerkingen. Verandert u nooit de dosering op eigen initiatief!

Bijwerkingen

Tijdens de behandeling met methotrexaat kunt u last krijgen van bijwerkingen. Niet alle patiënten krijgen hier last van. In principe verdwijnen de bijwerkingen snel als u geen methotrexaat meer inneemt of als de dosering verminderd wordt. De dermatoloog stelt de dosering vast en kan deze ook bijstellen. Als u last heeft van misselijkheid, kunt u op eigen initiatief de tabletten ook innemen voordat u gaat slapen, zodat u de misselijkheid minder opmerkt. Bovendien krijgt u altijd een tablet foliumzuur van 5 mg voorgeschreven wanneer u methotrexaat gebruikt. Foliumzuur is een vitamine die normaal ook in de voeding voorkomt en die ervoor zorgt dat de methotrexaat minder bijwerkingen geeft. U neemt de foliumzuur in op een dag dat u geen methotrexaat gebruikt.

De meest voorkomende bijwerkingen van methotrexaat zijn:

- maag- of darmklachten: een vol gevoel, misselijkheid, braken en diarree (meestal op de dagen dat u methotrexaat inneemt);
- leverfunctiestoornissen (deze zijn doorgaans van lichte aard en u merkt hier zelf meestal niets van).

Weinig voorkomende bijwerkingen zijn:

- ontsteking van het mondslijmvlies: zweertjes in de mond;
- bloedarmoede of een verhoogd risico op infecties door een daling van de witte of rode bloedcellen in het bloed;
- pneumonitis, een zeer zeldzame vorm van een longontsteking. Als u langdurig last van een droge hoest heeft, meldt u dit dan aan uw arts.
- andere huidafwijkingen, zoals netelroos of eczeem;
- haaruitval;
- hoofdpijn;
- duizeligheid.

Neem direct contact op met uw dermatoloog als:

- uw mondslijmvlies ontstoken is;
- u kortademig bent of veel moet hoesten;
- u erge keelpijn én koorts heeft;
- u vaak last heeft van een bloedneus;
- u snel blauwe plekken krijgt.

Conceptie en zwangerschap

Methotrexaat kan afwijkingen van het ongeboren kind veroorzaken. Voor zowel mannen als vrouwen geldt dat tijdens de behandeling met methotrexaat geen kinderen verwekt mogen worden. In deze periode moet u een effectieve anticonceptiemethode gebruiken. Vrouwen mogen pas zwanger worden als ze tenminste drie maanden geen methotrexaat meer hebben gehad. Ook mannen mogen tenminste drie maanden geen methotrexaat gebruikt hebben als zij een kind willen verwekken. Behandeling met methotrexaat beïnvloedt de vruchtbaarheid niet.

Methotrexaat en andere medicijnen

U mag methotrexaat niet tegelijkertijd met een groot aantal medicijnen gebruiken, tenzij u dit met uw arts overlegt:

- de zogenaamde NSAID's, zoals aspirine, naproxen, diclofenac en ibuprofen;
- sommige antibiotica, zoals cotrimoxazol en tetracycline;
- ciclosporine: een afweeronderdrukkend middel;
- vaccins: omdat methotrexaat uw afweer remt, zal het vaccin niet goed genoeg werken;
- sommige middelen tegen epilepsie, zoals valproïnezuur, carbamazepine, fenytoïne en fenobarbital;
- acitretine (Neotigason), een middel dat gebruikt wordt bij huidziekten.

Het is daarom zeer belangrijk dat u altijd vermeldt dat u methotrexaat gebruikt als u medicijnen krijg voorgeschreven. U mag geen medicatie gebruiken zonder overleg met uw dermatoloog of apotheker. Ook veranderingen in medicatie moet u doorgeven aan uw dermatoloog.

Methotrexaat en alcohol

Op de dagen dat u methotrexaat inneemt, mag u absoluut géén alcohol gebruiken. Op de dagen andere dagen mag u niet meer dan één alcoholconsumptie gebruiken.

Wat moet ik doen als ik een dosis vergeten ben?

Als u er de volgende dag achter komt, kunt u de tabletten alsnog innemen. De week erop neemt u de methotrexaat weer op de gebruikelijke dag in. Is er echter meer dan een dag verstreken, dan kunt u het beste voortaan de dag aanpassen. Als u bijvoorbeeld gewend was de methotrexaat op een donderdag in te nemen en u komt er pas op zaterdag achter dat u dit vergeten bent, neem dan de tabletten op zaterdag in en noteer de zaterdag als vaste dag in het vervolg. Licht uw dermatoloog bij de volgende controle wel in over deze wijziging.

Stoppen met methotrexaat

Bijwerkingen kunnen een reden zijn om te stoppen. Stop echter niet zelf met de medicatie, maar neem altijd contact op met uw dermatoloog. Misschien is het mogelijk om de bijwerkingen binnen redelijke grenzen te houden door bijvoorbeeld de dosis te verlagen. Raadpleeg uw dermatoloog ook als u een bijwerking ervaart waar u zich zorgen over maakt. Als het echt nodig is om te stoppen, mag u in één keer met de methotrexaat stoppen. Het is niet nodig om af te bouwen; er treden geen onthoudingsverschijnselen op. Vaak is het dan echter wel nodig om met een andere behandeling te starten, omdat de psoriasis anders weer kan terugkomen.

Controle

Het is belangrijk dat u zich houdt aan de controleafspraken met uw dermatoloog. Er wordt regelmatig bloed- en urineonderzoek gedaan om eventuele bijwerkingen in een vroeg stadium op te sporen. Dit gebeurt in de beginperiode na de eerste week en na vier weken. Daarna vinden de bloedcontroles minder vaak plaats. Wel blijven deze bloedcontroles noodzakelijk, ook als u al jaren methotrexaat zonder bijwerkingen gebruikt.

Vragen

Heeft u nog vragen? Neemt u dan contact op met de polikliniek Dermatologie.

Telefoonnummer

Polikliniek Dermatologie algemeen: 088 - 005 5170

Bij Rijnstate kunt u telefonisch en voor de meeste specialismen via www.rijnstate.nl uw afspraak maken.

Rijnstate

Postbus 9555
6800 TA Arnhem
T 088 - 005 8888
E info@rijnstate.nl
www.rijnstate.nl

Ziekenhuislocaties

Arnhem
Zevenaar
Velp
Dieren
Arnhem-Zuid